

РЕШЕНИЕ

№ 390

гр. Разград, 05.07.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – РАЗГРАД в публично заседание на четвърти юни през две хиляди двадесет и шеста година в следния състав:

Председател: СИЛВИНА Д. ЙОВЧЕВА

при участието на секретаря ДАРИНКА М. ДИМИТРОВА
като разглежда докладваното от СИЛВИНА Д. ЙОВЧЕВА Гражданско дело № 20253330101714 по описа за 2025 година

и за да се произнесе, съобрази следното:

Производството е образувано по предявени от ищцата срещу ответника на обективно съединени искове, както следва:

1) Отрицателен установителен иск по чл. 124, ал. 1 ГПК – за признаване за установено, че ищцата не дължи сумата 13 895,71 лв., претендирана и събирана въз основа на издадена заповед за изпълнение по чл. 417 ГПК по ЧГД № 2567/2021 г. на РС – Разград, като недължима поради твърдяна недействителност/нищожност на Договор за кредит № 205LD-R-000123 от 25.11.2011 г. съобразно изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7–12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7–9 ЗПК, както и че клаузата относно наказателната лихва (посочена като раздел II, т. 10 от договора) е неравноправна;

2) Осъдителен иск по чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД – за заплащане на 1 250 лв., твърдени като недължимо платени по процесния договор (предявен като частичен иск според твърденията в исковата молба).

С искова молба от М. Д. К. с ЕГН ***** от гр. Разград, ***, чрез пълномощника и, срещу "ПЪРВА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА" АД с ЕИК 831094393, представлявано от Светозар Попов и РА.ца Богоева, се моли да бъде признато за установено отношенията между страните, че процесният Договор за кредит № 205LD-R-000123/25.11.2011 г. е нищожен на основание чл. 22 ЗПК и ищцата не дължи: 6219,60 лв. главница ведно със законната лихва от 10.12.2021 г. до окончателното плащане; 3429,07 лв. просрочена договорна лихва от 15.10.2016 г. до 15.11.2021 г.; 1498,86 лв. просрочена наказателна лихва от 15.10.2016 г. до 12.03.2020 г., 2426,70 лв. просрочена наказателна лихва от 14.05.2020 г. до 09.12.2021 г., 321,48 лв. разноси по делото, поради нищожността на Договор за кредит № 205LD-R-000123/25.11.2011г. на основание чл. 22 ЗПК, като главницата е погасена чрез плащане в размер на чистата стойност на получената сума, а останА.те вземания не се дължат на основание чл. 23 ЗПК. С молбата се моли да бъде

осъден ответника на основание чл. 55, ал. 1 ЗЗД вр. с чл. 143 ЗЗП да заплати на ищцата сумата от 1250 лв., частично от 20 000 лв., представляваща недължимо платено за възнаградителна лихва, наказателна лихва, неустойка, обезщетение по чл. 86 ЗЗД, застрахователни премии, такси, в това число изрично начислените „такса 40 лв. за разглеждане“, „такса 2% за отпускане“, както и всякакви други възнаграждения, вземания, обезщетения, лихви, такси и неустойки и разходи, свързани с договора за кредит, които не се дължат поради нищожността на договора за кредит, за периода от датата на сключване на договора до настоящия момент, на основание чл. 55, ал. 1 ЗЗД. Евентуално, че тази сума се дължи на основание, че е платена за вземане, основаващо се на неравноправна клауза – платено за наказателна лихва, установена с раздел II, т. 10 от договора за кредит. Претендира сторените съдебно-деловодни разноски.

Ищцата твърди, че на 25.11.2011 г. е сключен Договор за кредит № 205LD-R-000123/25.11.2011 г. с „Първа инвестиционна банка“ АД за сумата 8 600 лв. Въз основа на заявление на ответника била издадена заповед за изпълнение на парично задължение по чл. 417 ГПК по ч.гр.д. № 2567/2021 г. на РС – Разград, с която ищцата е осъдена да заплати: 6 219,60 лв. главница, ведно със законната лихва от 10.12.2021 г. до окончателното плащане; 3 429,07 лв. просрочена договорна лихва (15.10.2016 г. – 15.11.2021 г.); 1 498,86 лв. просрочена наказателна лихва (15.10.2016 г. – 12.03.2020 г.); 2 426,70 лв. просрочена наказателна лихва (14.05.2020 г. – 09.12.2021 г.); 321,48 лв. разноски. Твърди се, че срещу заповедта не е постъпило възражение и е образувано Изпълнително дело № 539/2022 г. при ЧСИ Г.С.. Твърди се, че съдът не е извършил проверка за съответствието на договора за кредит със ЗПК и евентуалното нА.чие на неравноправни клаузи.

Ищцата поддържа, че договорът за кредит е недействителен/нищожен по чл. 22 ЗПК поради неспазване на императивни изисквания на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 – 12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 – 9 ЗПК, както и че клаузата относно наказателната лихва (посочена като раздел II, т. 10 от договора) е неравноправна. Иска се установяване на недължимост на сумата 13 895,71 лв. и осъждане на ответника да върне 1 250 лв. като недължимо платени.

Сочи се, че в договора се посочва единствено, че е нА.це променлив лихвен процент от 8.7907% годишно, назован „Базов лихвен процент“, който банката може да променя едностранно на непредвидено основание. Липсата на прозрачност как може да се променя този разход (доколкото лихвата е основната форма на разход), привежда договора до нищожност. Твърди се, че има фиксирана надбавка и плаваща компонента, която е БЛП, като нейният размер изцяло зависи от волята на банката, а БЛП не е обективен индекс като EURIBOR и други индекси. Соци се, че в договора е посочен годишен процент на разходите (ГПР) в размер на 20,70 %, но единствено като абсолютна процентна стойност, което не удовлетворява изискването за яснота за данните и компонентите, които се включват. Твърди се неправилно изчисляване на ГПР, поради неяснота какви разходи са включени, извън неясното му посочване. Твърди се, че посочените такси от 40 лв. по чл. 6 и таксата от 2% за „отпускане“ по чл. 7 от договора, не следва да бъдат включвани съобразно посоченото в чл. 10а, ал. 2 ЗПК. Твърди се, че лихвата е изчислена върху сумата от 8600 лева, а не върху реално ползваната стойност, а това рефлектира върху определянето на лихвения процент. Сумите, платени за първоначални такси не са „ползвани“ (за да се начислява лихва върху тях).

Изтъква се, че е следвало лихвата да бъде сметната върху реално ползваната сума, а не върху 8600 лв. Сочи се, че лихвеният процент при 365-дневна година би бил друг, а не 18,0007%. В погасителния план по договора за кредит били посочени две дати – начална дата и крайна дата. В самия погасителен план било посочено, е че падежната дата е 15-то число, като за всяка вноска се посочват по две дати в рамките на месец. Твърди се, че това създава несигурност за това кога потребителят трябва да погаси задължението си, а неяснотата относно това кога се дължи вноска - създава невъзможност да се изчисли ГПР коректно. Разходите следвало да се дисконтират с отстоянието им от датата на отпускане на кредита според броя на изтеклите дни. Тези дни се конвертират в години и се получава коефициент. Ако не се знае колко дни са, заради това че в погасителния план има разлика от поне 30 дни за всяка вноска, не може правилно да се изчислят коефициентите. Поради недействителността се поддържа, че се дължи само чистата стойност на получената сума, включително не се дължала лихва за забава. Твърди се, че в случая при уговорка за 18,0007% лихва, приложението на законната от 10% на година, а след миналата година над 13%, може да компенсира действието на загубата на възнаградителната лихва, като почти нищо не се губи от страна на банката. Банката печелила от пазарни фактори, като към момента понеже пазарната лихва е доста под 18,0007 %, приложението на 13 % законна лихва почти изцяло компенсирало загубата и. Излага се твърдение, че клаузата за заплащане на просрочена наказателна лихва е неравноправна, тъй като задължава потребителя да заплати прекомерно високо обезщетение, равно на лихвения процент от 18,0007 % плюс законната лихва или 10 % и повече, т.е. повече от 28%, което създава значително неравновесие между страните - търговец и потребител. Самата уговорка предвиждала начисляване върху неплатената част от вноската, в частта и за лихва – отново неравноправна според ищеца. Твърди се, че ищцата да е заплатила суми далеч над чистата стойност на главницата по кредита. Претендират се 1250 лв., частично от 20 000 лв., представляваща недължимо платено за възнаградителна лихва, наказателна лихва, неустойка, обезщетение по чл. 86 ЗЗД, застрахователни премии, такси, в това число изрично начислените „такса 40 лв. за разглеждане“, „такса 2% за отпускане“, както и всякакви други възнаграждения, вземания, обезщетения, лихви, такси и неустойки и разходи, свързани с договора за кредит, недължими поради недействителността му за периода от датата на сключване на договора до настоящия момент. Евентуално, че се тази сума се дължи от ответника на основание, че е платена за вземане, основаващо се на неравноправна клауза - наказателна лихва, установена с раздел II, т. 10 от договора за кредит.

В осигуреното право на отговор ответникът оспорва допустимостта поради неизползване на защитите по Глава XXXVII ГПК. По същество поддържа вА.дност на договора, приложимост на общите условия и законосъобразност на начисленията. Оспорва твърденията за нищожност и за неравноправни клаузи. Сочи, че евентуална преценка за неравноправност се прави към момента на сключване на договора. Прави възражение за неяснота/противоречивост на исковата молба, както и че претенциите са предявени само от един от двамата кредитополучатели.

Не се оспорва, че между страните е сключен процесния договор, съгласно който на двамата кредитополучатели М. Д. К. и Р.Г.К. с ЕГН ***** бил предоставен кредит в размер на 8 600 лева с краен срок за погасяване на кредита 15.11.2021 г. Към договора за кредит имало приложения

общите условия на банката за кредити на физически лица, вА.дни към онзи момент, както и условия за усвояване, обслужване на кредита и изпълнение на задълженията по Договор № 205LD-R- 000123/25.11.2011 г. за банков кредит. Твърди се, че ищцата е запозната с условията, подписала ги е, следователно за нея са задължителни за нея поради разпоредбата на чл. 298, ал. 1 от ТЗ. В договора и общите условия били определени и начина за образуване на годишния лихвен процент, както и начина на изчислението му и промяната му. Прави се възражение за неоснователност на твърденията за нищожност на клаузи от договора. Поддържа вА.дност на договора, приложимост на общите условия и законосъобразност на начисленията. Оспорват се твърденията за нищожност и за неравноправни клаузи. Сочи, че евентуална преценка за неравноправност се прави към момента на сключване на договора. Прави възражение за неяснота/противоречивост на исковата молба, както и че претенциите са предявени само от един от двамата кредитополучатели без да е упоменато дА. същия действа със знанието и съгласието на втория кредитополучател или само и единствено от собствено име, както и без да е конкретизирано дА. сумата, която претендира като неоснователно събрана я търси единствено за себе си или и в полза на другия според претенцията му кредитополучател.

Съдът след като взе предвид становищата на страните, събраните по делото доказателства по вътрешно убеждение и съобрази приложимия закон, прие за установено следното от фактическа страна:

Не се спори между страните, а и от представения по делото Договор за банков потребителски кредит № 205LD-R-000123 се установява, че на 25.11.2011 г. между „Първа инвестиционна банка“ АД като кредитор, и М. Д. К. и Р.К. като кредитополучатели, е сключен договор за банков потребителски кредит. По силата на договора банката им предоставила кредит в размер на 8600 лв., със срок за окончателното му издължаване 15.11.2021 г., като кредитът следва да бъде погасен чрез 120 месечни анюитетни погасителни вноски, всяка в размер на 155,64 лв., съобразно приложения към договора погасителен план. Страните уговорили променлив годишен лихвен процент, формиран от действащия към датата на договора базов лихвен процент на банката за кредити в лева, увеличен с договорна надбавка в размер на 9,21 процентни пункта, като към датата на сключване на договора базовият лихвен процент е бил 8,7907 %. В договора е посочен годишен процент на разходите (ГПР) – 20,70 %, както и общата сума, дължима от кредитополучателите – 18 888,47 лв. В раздел „Такси и комисиони по кредита“ страните уговорили кредитополучателите да заплатят еднократна такса за разглеждане на кредита в размер на 40 лв., както и комисиона за отпускане на кредита в размер на 2 % върху размера на кредита, възлизаща на 172 лв., като изрично е предвидено последната да бъде събрана от банката в деня на усвояване на кредита. Кредитополучателите поели задължение да погасяват кредита чрез договорените месечни анюитетни вноски, включващи част за главница и част за възнаградителна лихва, съобразно приложения към договора погасителен план, като при забава дължат и наказателна лихва при условията, уговорени между страните.

От заключението на първоначалната съдебно-счетоводна експертиза, което съдът кредитира като компетентно, обективно и добросъвестно изготвено, се установява, че на 25.11.2011 г. по банковата сметка на ищцата е постъпила сумата 8600 лв., представляваща договорения размер на кредита. Непосредствено след заверяването на сметката банката извършила две

последователни счетоводни операции, с които удържала сумата 40 лв. като такса за разглеждане на кредита и сумата 172 лв. като комисиона за отпускане на кредита. След извършването на тези операции по сметката останал разполагаем остатък в размер на 8428 лв. От същото заключение се установява, че кредитът е бил обслужван до 15.10.2016 г., след което кредитополучателите преустановили извършването на договорените месечни погасителни вноски и ответната банка отчела просрочие по кредита. Вещото лице е проследило всички извършени плащания по кредита и начина, по който същите са били разпределяни по счетоводните сметки на банката между главница, възнаградителна лихва, наказателна лихва, такси и други начисления.

След настъпване на просрочието ответната банка подала заявление за издаване на заповед за изпълнение по чл. 417 ГПК, по което е било образувано Частно гражданско дело № 2567/2021 г. по описа на Районен съд – Разград. По същото е издадена заповед за изпълнение за сумите: 6219,60 лв. просрочена главница; 3429,07 лв. просрочена договорна лихва; 1498,86 лв. наказателна лихва за периода 15.10.2016 г. – 12.03.2020 г.; 2426,70 лв. наказателна лихва за периода 14.05.2020 г. – 09.12.2021 г., ведно със законната лихва върху главницата, считано от 10.12.2021 г., както и разноските по заповедното производство. Заповедта е влязла в законна сила поради неподаване на възражение, въз основа на нея е издаден изпълнителен лист.

Образувано било изпълнително дело № 539/2022 г. по описа на ЧСИ Г.С..

От заключението на първоначалната съдебно-счетоводна експертиза се установява още, че по ИД са събрани общо 10 036,54 лв., като след приспадане на таксите по изпълнението на ответната банка са преведени 9018,83 лв. Тези суми са събрани чрез наложен заповест върху трудовото възнаграждение на ищцата, като по изпълнителното дело не са събирани суми от другия кредитополучател. След съвкупното отчитане на доброволно извършените плащания, удържаните при отпускането на кредита такса и комисиона и сумите, събрани в изпълнителното производство, по кредита общо са постъпили 18 610,93 лв., които ответната банка е разпределила за погасяване на главница, възнаградителна лихва, наказателна лихва, законна лихва, такси и разноски съобразно воденото счетоводно отчитане.

По искане на ищцата съдът е назначил и допълнителна финансово-икономическа и счетоводна експертиза. При изготвянето и вещото лице е използвало данните от първоначалната експертиза и счетоводните документи на банката, като е извършило математически изчисления при две различни хипотези – при предоставен кредитен ресурс в размер на 8600 лв. и при предоставен кредитен ресурс в размер на 8428 лв., използвайки както методиката, приложена от ответната банка, така и методиката по Приложение № 1 към Директива 2008/48/ЕО, с цел определяне на действителния годишен процент на разходите, общата стойност на кредита и останалите икономически показатели на кредитното правоотношение.

Не се спори между страните относно съдържанието на договора, извършените счетоводни операции при усвояването на кредита, размера на извършените плащания, както и данните, съдържащи се в счетоводните регистри на ответната банка. Спорът между страните е концентриран върху правното значение на тези обстоятелства, включително дА. договорът

съответства на императивните изисквания на Закона за потребителския кредит, да правилно е определен годишният процент на разходите и какви правни последици произтичат от установените по делото факти.

По доказателствата:

Съдът кредитира представените по делото писмени доказателства, които не са оспорени от страните. Същите са относими към предмета на спора, взаимно се допълват и установяват възникването и развитието на процесното облигационно правоотношение, съдържанието на договора за потребителски кредит, проведеното заповедно и изпълнително производство, както и извършените по кредита плащания.

Съдът кредитира заключението на първоначалната съдебно-счетоводна експертиза като компетентно, пълно, обективно и добросъвестно изготвено. Заключението е изградено въз основа на счетоводните регистри на ответната банка, движението по разплащателната сметка, материА.те по изпълнителното дело и останА.те счетоводни документи по кредита, като дава последователен и аргументиран отговор на всички поставени задачи. Фактическите констатации на вещото лице не бяха оборени с други доказателства и не се установиха основания съдът да се съмнява в тяхната достоверност. С оглед заключението съдът приема за установени датата и начинът на усвояване на кредита, извършените още в деня на усвояването удържки за такса и комисиона, размерът и периодите на доброволно извършените плащания, както и размерът на сумите, събрани в изпълнителното производство и начинът на тяхното счетоводно разпределение между отделните компоненти на задължението.

Съдът кредитира и заключението на допълнителната финансово-икономическа и счетоводна експертиза, но само в онази негова част, в която вещото лице, използвайки специални знания, е извършило математически изчисления относно размера на годишния процент на разходите, общата стойност на кредита и отделните финансови показатели при различните поставени от съда хипотези. Съдът не възприема като обвързващи съдържащите се в заключението изводи относно това коя сума следва да бъде възприета като действително предоставен кредитен ресурс по смисъла на Закона за потребителския кредит, както и относно правните последици от установените счетоводни операции. Разрешаването на тези въпроси не изисква специални счетоводни знания, а представлява правна кВА.фикация на установените факти, която е от изключителната компетентност на съда.

Следва да се отбележи, че между двете експертизи по същество не съществува противоречие относно релевантните факти. И двете установяват, че договорената сума от 8600 лв. е заверена по банковата сметка на кредитополучателя и непосредствено след това от същата сметка са удържани сумите от 40 лв. и 172 лв. Различието между заключенията се свежда единствено до начина, по който тези безспорно установени счетоводни операции следва да бъдат използвани при последващите математически изчисления и при определяне на икономическите показатели на кредита. Това различие не е фактическо, а произтича от различния подход при възлагането на поставените задачи.

Ето защо съдът приема за безспорно установени всички релевантни факти относно съдържанието на договора, начина на предоставяне на кредита, извършените плащания и движението по кредита, като правната оценка на тези факти ще бъде извършена при обсъждането на основателността на

предявените искове.

Въз основа на така установеното от фактическа страна, съдът прецени следното от правна страна:

Предмет на настоящото производство е спор относно действителността на договор за потребителски кредит, сключен между банка и потребители, с произтичащите от тази действителност последици по отношение на установено със заповед за изпълнение вземане. При така очертания предмет на спора съдът следва последователно да обсъди допустимостта на предявените искове, приложимия материален закон и основателността на наведените възражения относно действителността на договора.

Ответникът поддържа, че отрицателният установителен иск е процесуално недопустим, тъй като процесното вземане е установено с влязла в сила заповед за изпълнение, срещу която длъжниците не са подали възражение в срока по чл. 414 ГПК. Възражението е неоснователно. Действително по делото е безспорно установено, че по заявление на ответната банка е издадена заповед за изпълнение по чл. 417 ГПК, която е влязла в законна сила, поради неподаване на възражение. Това обстоятелство обаче само по себе си не обуславя недопустимост на настоящото производство. Съгласно практиката на Съда на Европейския съюз (решение от 17.05.2022 г. по дело C-600/19, *Ibercaja Banco*, както и решение от 17.05.2022 г. по съединени дела C-693/19 и C-831/19, *SPV Project 1503* и *Banco di Desio e della Brianza*) последващ съдебен контрол относно съответствието на договора с императивните норми на потребителското законодателство не е изключен, когато от съдържанието на съдебния акт или от материалите по производството не може да се установи, че националният съд е извършил служебна проверка относно евентуалната неравноправност на договорните клаузи и спазването на изискванията на приложимото потребителско законодателство. Само когато е видно, че такава проверка вече е осъществена, силата на пресъдено нещо пречатства последващото разглеждане на същите въпроси. В настоящия случай от материалите по заповедното производство не се установява съдът да е извършил подобна служебна проверка, поради което настоящият съдебен състав приема, че предявеният отрицателен установителен иск е процесуално допустим.

Предмет на разглеждане по първия иск е съществуването на вземането, материализирано в издадената по ч.гр.д. № 2567/2021 г. по описа на Районен съд – Разград заповед за изпълнение, като ищцата основава претенцията си на твърдения за недействителност на процесния договор за потребителски кредит поради неспазване на императивните изисквания на Закона за потребителския кредит.

Както беше посочено при обсъждане на допустимостта на иска, настоящият съдебен състав приема, че при наличие на влязла в сила заповед за изпълнение, съдът не е лишен от възможността да извърши преценка относно действителността на договора за потребителски кредит, когато от съдържанието на заповедното производство не се установява съдът да е изпълнил задължението си за служебен контрол относно спазването на императивните разпоредби на потребителското законодателство и евентуалното наличие на неравноправни клаузи. Това разрешение следва от практиката на СЕС, съгласно която националният съд е длъжен да осигури ефективна защита на потребителя, включително и чрез последващ съдебен контрол, когато такава проверка не е била осъществена в заповедното

производство.

Разгледан по същество, искът е основателен.

Безспорно между страните е сключен Договор за банков кредит № 205LD-R-000123 от 25.11.2011 г., по силата на който ответната банка е предоставила на ищцата и солидарния длъжник кредит в размер на 8600 лв. при уговорен годишен лихвен процент 18,0007 %, годишен процент на разходите 20,70 % и обща дължима сума 18 888,47 лв.

Основното възражение на ищцата е, че договорът не съдържа вярна информация относно действително предоставения кредитен ресурс, тъй като част от номинално посочената главница никога не е била предоставена за свободно ползване, а е била задържана от банката още при усвояването на кредита под формата на такси и комисиони, като въпреки това върху цялата договорна сума е начислявана възнаградителна лихва. Съдът намира това възражение за основателно. От приетото по делото заключение на съдебно-финансовата експертиза, което съдът кредитира като компетентно, обективно и изготвено въз основа на счетоводните регистри на ответната банка, се установява, че на 25.11.2011 г. по разплащателната сметка на ищцата е преведена сумата от 8600 лв., като още същия ден банката е удържала еднократна такса за разглеждане на документите в размер на 40 лв. и комисиона в размер на 172 лв., представляваща 2 % от отпуснатия кредит. Следователно, макар формално сумата от 8600 лв. да е била заверена по банковата сметка на кредитополучателите, последните са могли реално да се разпореждат единствено със сумата, останала след незабавното удържане на посочените разходи. В икономически смисъл сумите, удържани като такса и комисиона, не представляват предоставен кредитен ресурс, а възнаграждение на кредитора за отпускането на кредита. Те не увеличават имуществото на потребителя и не могат да бъдат разглеждани като част от капитала, върху който се начислява възнаградителна лихва.

Този извод се потвърждава и от допълнителното заключение на вещото лице, в което е извършено преизчисляване на договорните параметри при съобразяване на действително предоставения финансов ресурс. От това заключение се установява, че при изчисляване на възнаградителната лихва върху действително предоставената сума действителният годишен лихвен процент възлиза на 19,1365 %, т.е. не съответства на договорения размер от 18,0007 %, като разликата е 1,1358 процентни пункта.

Посоченото несъответствие не представлява единствено неточност при математическото изчисляване на възнаградителната лихва, а засяга един от съществените реквизити на договора за потребителски кредит – цената на кредита. Когато възнаградителната лихва е формирана върху сума, която не представлява действително предоставен на потребителя финансов ресурс, потребителят не получава вярна информация относно икономическата тежест на поетото задължение и не е в състояние да извърши информирана преценка относно последиците от сключването на договора, нито да сравни предложения кредитен продукт с други аналогични продукти на пазара. Този извод съответства на задължителното тълкуване, дадено от СЕС с решение по дело C-744/24, съгласно което понятието „общ размер на кредита“ обхваща единствено сумите, действително предоставени на потребителя за свободно ползване. Разходите по кредита, включително такси и комисиони, представляват елемент от общите разходи по кредита и не могат да бъдат включвани в размера на кредита, върху който се начислява възнаградителна

лихва. Допускането на подобен механизъм води до изкуствено увеличаване на цената на кредита и до предоставяне на невярна информация относно неговите основни икономически параметри. Изводите на Съда на Европейския съюз са напълно относими към настоящия спор. В случая възнаградителната лихва е определена върху номинално посочения размер на кредита, независимо че част от тази сума още при усвояването и е била удържана от банката като комисиона и такса. По този начин възнаградителната лихва е начислявана и върху суми, които никога не са били реално предоставени на потребителя като кредитен ресурс.

Неправилното определяне на базата за начисляване на възнаградителната лихва рефлектира пряко и върху годишния процент на разходите. Годишният процент на разходите представлява обобщен показател за общата цена на кредита, който позволява на потребителя да сравнява различните кредитни предложения. Именно поради това законът изисква той да бъде определен точно и да отразява действителните разходи, които потребителят ще понесе във връзка с договора. Когато един от основните компоненти, участващи при формирането на ГПР, а именно възнаградителната лихва, е изчислен върху неправилно определена главница, посоченият в договора годишен процент на разходите не съответства на действителната цена на кредита.

Следователно договорът не съдържа вярно определен ГПР по смисъла на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. В този смисъл е и постановеното след решението по дело С-744/24 Решение № 96 от 02.04.2026 г. по т.д. № 1001/2025 г. на Върховния касационен съд, I т.о., в което е прието, че неправилното посочване на годишния процент на разходите е приравнимо на липсата на този задължителен реквизит, тъй като не позволява на потребителя да получи пълна и вярна информация относно действителната цена на кредита. В посоченото решение Върховният касационен съд приема, че подобно нарушение обуславя недействителност на договора по чл. 22 ЗПК, тъй като е налице неизпълнение на императивните изисквания относно неговото съдържание. Настоящият съдебен състав изцяло споделя това разрешение. В конкретния случай не става въпрос за неточност с незначително значение или за различие, което не влияе върху положението на потребителя. Напротив, установеното по делото нарушение засяга начина на формиране на възнаграждението на кредитора и води до неправилно определяне както на възнаградителната лихва, така и на годишния процент на разходите.

Поради това съдът приема, че процесният договор не отговаря на изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК и е недействителен на основание чл. 22 от същия закон.

Последиците от установената недействителност са изрично уредени в разпоредбата на чл. 23 ЗПК. При недействителен договор за потребителски кредит потребителят не дължи възнаградителна лихва, наказателна лихва, такси, комисиони или други разходи по кредита, а единствено връщането на чистата стойност на получения кредит. Ето защо след приемането, че договорът е недействителен, съдът не следва да обсъжда дА. отделните договорни клаузи относно възнаградителната лихва, наказателната лихва, таксите и комисионите са породили действие между страните. По силата на закона всички тези престации отпадат като дължими, без да е необходимо тяхното самостоятелно прогласяване за недействителни. Единственото задължение, което остава в тежест на потребителя, е връщането на

действително получения кредитен ресурс.

При определяне съдържанието на това задължение, съдът съобрази заключението на съдебно-финансовата експертиза, от което се установява, че по договора формално е отпусната сума в размер на 8600 лв., като още при усвояването банката е удържала еднократна такса за разглеждане на документите в размер на 40 лв. и комисиона в размер на 172 лв. Съдът приема, че при преценката на чистата стойност на кредита следва да бъде съобразено задължителното тълкуване, дадено с решението по дело С-744/24, съгласно което сумите, представляващи разходи по кредита, не могат да бъдат третираны като част от предоставения кредитен ресурс. Макар тези суми формално да са преминА. през разплащателната сметка на кредитополучателя, те незабавно са били удържани от кредитора и не са били предоставени за свободно ползване. Следователно те представляват разходи по кредита, а не част от неговата чиста стойност.

При това положение съдът приема, че единственото задължение, което би могло да съществува след настъпване на последиците по чл. 23 ЗПК, е задължението за връщане на действително предоставения финансов ресурс.

По делото е безспорно установено още, че след сключването на договора са извършвани доброволни плащания, както и плащания, събрани в образуваното изпълнително производство. От заключението на съдебно-финансовата експертиза се установява, че до изготвянето и по договора са постъпили доброволни плащания в общ размер 9592,10 лв., а в хода на изпълнителното производство по изп. дело № 539/2022 г. са събрани от ищцата още 10 036,54 лв., от които по сметка на ответната банка са преведени 9018,83 лв. Ответната банка е отнесла тези плащания за погасяване на главница, договорна лихва, наказателна лихва, такси, комисиони и други начислени вземания съобразно счетоводното си отразяване на договора. Това счетоводно разпределение обаче не обвързва съда. След като договорът е недействителен, извършеното едностранно счетоводно отнасяне на плащанията не може да дерогира последиците, които законът свързва с недействителността. Съдът е длъжен самостоятелно да определи кои престации са били дължими съобразно чл. 23 ЗПК и кои суми са получени от кредитора без правно основание.

Ето защо при определяне дА. съществува вземането, удостоверено с издадената заповед за изпълнение, съдът отчита всички извършени от длъжниците плащания като насочени към погасяване на единственото съществуващо задължение – връщането на чистата стойност на кредита. Само след извършване на тази съпоставка може да се направи извод дА. към момента на приключване на устните състезания съществува непогасено вземане в полза на ответната банка или същото е погасено изцяло.

При извършване на тази съпоставка съдът съобрази както заключението на първоначалната съдебно-финансова експертиза, така и допълнителното заключение, които кредитира като компетентно, обективно и основано на проверка на счетоводните регистри на ответната банка. Заключениеята са последователни, взаимно допълващи се и не бяха опровергнати от други доказателства по делото, поради което съдът ги възприема изцяло. От тях се установява, че след сключване на договора по него са извършени плащания и без значение е обстоятелството как счетоводно банката е отнесла тези постъпления, тъй като след настъпване последиците на чл. 23 ЗПК договорната лихва, наказателната лихва, таксите, комисионите и останА.те

договорни разходи, не представляват дължими престации.

Следователно всички плащания следва да бъдат отчетени като извършени за погасяване на единственото съществуващо задължение – връщането на чистата стойност на кредита. При съобразяване на общия размер на извършените плащания съдът достига до извода, че задължението за връщане на чистата стойност на кредита е погасено изцяло. След като единственото задължение, което законът признава за съществуващо при недействителен договор за потребителски кредит, е изпълнено, ответната банка не разполага с изискуемо вземане срещу ищцата.

Неоснователно е становището на ответника, че следва да бъдат съобразени единствено плащанията, които по неговите счетоводни записвания са били отнесени към главницата. Подобно разбиране би означавало едностранното счетоводно отразяване на банката да дерогира императивната разпоредба на чл. 23 ЗПК. Законът обаче изключва възможността кредиторът да запази полученото като възнаградителна лихва, наказателна лихва, такси и комисиони при недействителен договор. Поради това счетоводното разпределение на плащанията няма обвързваща сила за съда.

Не променя този извод и обстоятелството, че процесните суми са били събрани частично в изпълнително производство, образувано въз основа на издадена заповед за изпълнение. Принудителното изпълнение представлява процесуален способ за удовлетворяване на твърдяно вземане, но не създава самостоятелно материалноправно основание за съществуването му. След като в настоящото производство съдът приема, че договорът е недействителен и че по силата на чл. 23 ЗПК ответникът няма право на вземания за договорна лихва, наказателна лихва, такси и комисиони, извършените в изпълнителното производство плащания следва да бъдат отчетени по същия начин, както и доброволните плащания – като погасяващи единствено чистата стойност на кредита.

С оглед на изложеното съдът приема, че към момента на приключване на устните състезания не съществува нито едно от вземанията, за които е издадена Заповед № 1521/13.12.2021 г. за изпълнение на парично задължение въз основа на документ по чл. 417 ГПК и Изпълнителен лист № 1155/13.12.2021 г. по ч.гр.д. № 2567/2021 г. по описа на Районен съд – Разград.

Поради това предявеният отрицателен установителен иск се явява основателен и следва да бъде уважен.

По предявения осъдителен иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. първо ЗЗД:

С оглед уважаването на отрицателния установителен иск и приетата недействителност на процесния договор за потребителски кредит, съдът следва да се произнесе по предявения осъдителен иск за връщане на недължимо платени суми.

Искът е с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. първо ЗЗД. Първоначално е предявен като частичен за сумата 1250 лв., а в хода на производството, с определение по чл. 214, ал. 1 ГПК, е допуснато увеличението му до сумата 5161,66 лв., представляваща левовата равностойност на 2639,11 евро, като частичен иск от общо твърдяно вземане в размер на 20 000 лв. (10225,82 евро).

За уважаването на иска следва да бъде установено, че ответникът е получил имущество от патримониума на ищцата без правно основание, както

и размерът на имущественото разместване между страните.

Както вече бе прието при обсъждането на първия иск, процесният договор за потребителски кредит е недействителен на основание чл. 22 ЗПК. Съгласно чл. 23 ЗПК при недействителен договор потребителят дължи единствено връщането на чистата стойност на кредита, без възнаградителна лихва, наказателна лихва, такси, комисиони и други разходи по кредита. Следователно всички суми, получени от кредитора над размера на чистата стойност на кредита, са получени без правно основание и подлежат на връщане по реда на чл. 55, ал. 1, предл. първо ЗЗД.

От доказателствата по делото се установява, че предмет на настоящия иск не са всички плащания, извършени по договора, а единствено тези, с които е намаляло имуществото на ищцата. Договорът е сключен и от втори солидарен кредитополучател, но това не обуславя активна легитимация на ищцата да претендира връщане и на престациите, извършени от другия длъжник. Солидарността урежда отношенията между кредитора и длъжниците относно изпълнението на задължението, но не създава право единият длъжник да упражнява от свое име правата на другия по иск за неоснователно обогатяване. С уточнителна молба, депозирана по реда на чл. 129 ГПК, ищцата изрично е заявила, че претендира единствено връщане на сумите, които лично е престирали или които са били събрани принудително от нейното имущество, без да упражнява чужди права.

От заключението на първоначалната съдебно-счетоводна експертиза се установява, че доброволно внесените лично от ищцата суми възлизат на 8970,65 лв. Установява се още, че в изпълнителното производство по изпълнително дело № 539/2022 г. от нейното имущество са били събрани 10036,54 лв., от които след приспадане на таксите по изпълнението по сметка на ответната банка са постъпили 9018,83 лв. Следователно общият размер на имущественото разместване между страните, произтичащо единствено от патримониума на ищцата, възлиза на 17 989,48 лв. Както вече беше прието при разглеждането на отрицателния установителен иск, при недействителността на договора ищцата дължи единствено връщането на чистата стойност на кредита по смисъла на чл. 23 ЗПК.

Съдът приема, че чистата стойност на кредита възлиза на 8388 лв., тъй като от номинално отпуснатите 8600 лв. още при усвояването банката е удържала 40 лв. такса за разглеждане на кредита и 172 лв. комисиона за отпускането му. Съобразно постановеното с решение от 23.04.2026 г. по дело С-744/24, Bank Polska Kasa Opieki, сумите, представляващи разходи по кредита, не могат да се третираат като реално предоставен на потребителя финансов ресурс, поради което не участват в чистата стойност на кредита по смисъла на чл. 23 ЗПК, независимо че формално са били осчетоводени като част от номиналната главница. След приспадане на дължимата чиста стойност на кредита от общия размер на имущественото разместване съдът приема, че ответникът е получил без правно основание от патримониума на ищцата сумата 9601,48 лв., която подлежи на връщане по реда на чл. 55, ал. 1, предл. първо ЗЗД. Тази сума представлява разликата между това, което ищцата реално е предоставила на ответника, и това, което е дължала съгласно императивната последица на чл. 23 ЗПК, а не по силата на договорните клаузи, отпадна. поради недействителността на договора.

Този материалноправно установен размер надхвърля предявения по делото иск. Съдът е ограничен от заявления петитум и не може да присъди

повече от поисканото съгласно чл. 235, ал. 1 ГПК. Предмет на настоящото производство е единствено увеличеният по реда на чл. 214, ал. 1 ГПК частичен иск за сумата 2639,11 евро, представляваща левовата равностойност на 5161,66 лв.

Неоснователно е възражението на ответника, че част от процесните суми не подлежат на връщане, тъй като са били събрани в изпълнителното производство. Принудителното изпълнение представлява процесуален способ за удовлетворяване на твърдяно материално право, но не създава самостоятелно правно основание за придобиване на получените суми. След като в настоящото производство се приема, че договорът е недействителен и ответникът е имал право да получи единствено чистата стойност на кредита, всички престации над този размер, независимо да са извършени доброволно или чрез принудително изпълнение, представляват неоснователно обогатяване по смисъла на чл. 55, ал. 1, предл. първо ЗЗД, доколкото е налице обедняване на патримониума на ищцата, обогатяване на ответника и причинна връзка между тях, без да съществува правно основание за задържането на получените суми.

При тези данни съдът приема, че са налице всички елементи от фактическия състав на чл. 55, ал. 1, предл. първо ЗЗД. Предявеният осъдителен иск следва да бъде уважен изцяло в предявения след изменението му размер от 2639,11 евро.

По разноските:

С оглед изхода на спора и на основание чл. 78, ал. 1 ГПК ответникът следва да понесе отговорността за направените от ищцата разноски съразмерно с уважената част от исковете. От представените по делото доказателства се установява, че ищцата е заплатила държавна такса, депозит за изготвяне на съдебно-финансовите експертизи, както и адвокатско възнаграждение, поради което ответникът следва да бъде осъден да и ги възстанови в доказаната по делото размер.

Възражението на ответника за прекомерност на заплатеното адвокатско възнаграждение е неоснователно. Делото се отличава със значителна фактическа и правна сложност. Предмет на разглеждане са два обективно кумулативно съединени иска, свързани с приложението на Закона за потребителския кредит, Закона за задълженията и договорите и правото на Европейския съюз. По делото са изготвени първоначална и допълнителна съдебно-финансова експертиза, обсъдени са писмени документи, както и актуална практика на Съда на Европейския съюз и Върховния касационен съд. Проведени са три на брой открити съдебни заседания, в които са събирани доказателства и са изслушани вещите лица.

При тези данни съдът намира, че уговореното и заплатено адвокатско възнаграждение съответства на действителната фактическа и правна сложност на делото и не надхвърля необходимите разноски за упражняване правото на защита.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по предявения от М. Д. К. с ЕГН ***** от гр. Разград, ***, срещу "ПЪРВА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА" АД с ЕИК 831094393, със седалище и адрес на управление: гр. София, п.к.

1784, общ. Столична, обл. София (столица), район Младост, Ж.К. МЛАДОСТ, БУЛ. ЦАРИГРАДСКО ШОСЕ № 111П, иск с правно основание чл. 124, ал. 1 ГПК, че ищцата не дължи на ответника: 6219,60 лв. просрочена главница ведно със законната лихва от 10.12.2021 г. до окончателното плащане; 3429,07 лв. просрочена договорна лихва от 15.10.2016 г. до 15.11.2021 г.; 1498,86 лв. просрочена наказателна лихва от 15.10.2016 г. до 12.03.2020 г., 2426,70 лв. просрочена наказателна лихва от 14.05.2020 г. до 09.12.2021 г., 321,48 лв. разноси по делото, претендирани и събирани въз основа на Заповед № 1521/13.12.2021 г. за изпълнение на парично задължение по чл. 417 ГПК и Изпълнителен лист № 1155/13.12.2021 г. по Частно гражданско дело № 2567/2021 г. по описа на Районен съд – Разград, поради недействителност на Договор за кредит № 205LD-R-000123/25.11.2011 г. на основание чл. 22 вр. чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК

ОСЪЖДА на основание чл. 55, ал. 1, предл. първо ЗЗД "ПЪРВА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА" АД с ЕИК 831094393, със седалище и адрес на управление: гр. София, п.к. 1784, общ. Столична, обл. София (столица), район Младост, Ж.К. МЛАДОСТ, БУЛ. ЦАРИГРАДСКО ШОСЕ № 111П, ДА ЗАПЛАТИ на М. Д. К. с ЕГН ***** от гр. Разград, ***, сумата от 2639,11 EUR, (предявена като частичен иск от общо 10225,82 EUR), представляваща получена без правно основание сума по недействителния Договор за кредит № 205LD-R-000123/25.11.2011 г.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 1 ГПК "ПЪРВА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА" АД с ЕИК 831094393, със седалище и адрес на управление: гр. София, п.к. 1784, общ. Столична, обл. София (столица), район Младост, Ж.К. МЛАДОСТ, БУЛ. ЦАРИГРАДСКО ШОСЕ № 111П, ДА ЗАПЛАТИ на М. Д. К. с ЕГН ***** от гр. Разград, ***, сумата 2185,90 евро, представляваща направени разноси в производството

Решението подлежи на въззивно обжалване пред Окръжен съд – Разград в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Разград: _____